

M. Cejtlin, velmistr

Pěšcový průraz

Pěšcový průraz představuje jeden z typických a velmi důležitých příkladů šachového boje. Vysvětlím jej na příkladech z koncovky.

Začnu elementárním příkladem, ten by měl již každý z vás znát :

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	+	+	+	+					(
7	P	P	P		+		+	K	'
6	+	+	+	+					&
5	P	P	P		+		+		%
4	+	+	+	+					\$
3	+		+	+	+				#
2	+	+	+	+		K			"
1	+	+	+	+					!
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

1.b6! ab (1...cb 2.2a6) **2.c6 bc 3.a6** Zde lze průraz uskutečnit jen díky vzdálenému postavení černého krále. Tento příklad je ale bohužel vzácný, v pěšcovém postavení černého nejsou žádné

slabiny a pokud je na tahu, stačí mu zahrát 1...b6 a nic se neděje.

Obyčejně je totiž pěšcový průraz možný, pokud jsou v pěšcovém řetězu protivníka nějaké defekty (například zdvojení pěšci) nebo pokud figury silnější strany vyvíjejí v dané oblasti hrozivý tlak. Jsou možné pochopitelně i jiné situace.

Při rozboru praktických ukázek se budu snažit v každém jednotlivém případě ukázat, na základě jakých příčin přinesl průraz úspěch.

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	+	+	+	+					(
7	+	+	+	+					'
6	+		+	K	+		+		&
5	+		K	P	P	+	P	+	%
4	+		P	P	+	P	+		\$
3	+	+	P	P					#
2	+	+	P	P	+				"
1	+	+	+	+					!
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

Tato pozice se vyskytla v partii **Švačina-Müller** (Vídeň ,1941)
 Zde průraz umožnilo zdvojení pěšců a vzdálený bílý král (při postavení pěšce na h2 a králi na b4 by bílému nic nehrozilo)
 Následovalo : **1...f4! 2.ef** (2.gf? h4) **2...h4 3.gh** (hrozilo 3...h3)
3...g3 a pěšec „e“ má vyčištěnou dráhu.

Podobná situace vznikla v partii **Pomar – Kuadras** (Olot,1974)

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y	
8	+	+	+	+	(
7	+		+	+	+				'	
6	+		♞	♞				+	&	
5	+		+		p	+	p		%	
4	+		+		p	+	p		\$	
3	+		+		P		P		#	
2	+		+		P	P		+	"	
1	+		+		+	+		+	!	
	x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

Také zde osud partie rozhoduje průraz **1...f4! 2.Kd5** (varianty svázané s 2.gf nebo 2.ef jsem ukázal v předcházejícím příkladě)
2...h4! 3.K:e4 (3.gh g3!) **3....f3! 4.gf h3.** bílý vzdal

Další pozice pochází z partie **Šikovová-Kalmukovová** (Sofie , 1971)

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y	
8	+		+	+	+		+		(
7	+	p	p		♞		+	p	'	
6		p		p		p		+	&	
5	+		+	P	+	K	+		%	
4	P	+	P	+		+	P	+	\$	
3	+		+		+	+		+	#	
2		P		+		+		P	"	
1	+		+		+	+		+	!	
	x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

Na rozdíl od předcházejících ukázek je o něco složitější.
 Největší odpor mohl černý klást po **1....Kf7**, i když i v tomto případě musí bílý vyhrát. **2.b4 Ke7 3.b5! Kf7 4.g5 fg 5.K:g5 Kg7 6.h3 Kf7** (6...h6 7.Kh5 Kh7 8.c5! a pokračovat podle základního schématu) **7.Kh6 Kg8 8.h4! Kh8.**

Teprve nyní, když je černý král maximálně vzdálen od dámského křídla může bílý s rozhodujícím efektem uskutečnit průraz.

9.c5!dc 10.a5 ba 11.b6 cb 12.d6 a pěšec dojde do dámy.

Nyní se podíváme, jak se uskutečňuje pěšcový průraz při tlaku figur.

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	+			I	+			+	(
7	+			K	+				'
6	P			V	+				&
5	P	P		P	L	P	R		%
4	P	+	P	+	P	+			+
3	+	P	+	K	V	P	+		#
2	+								+
1	+						R		!
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

V této pozici z mé partie se **Siladem** (Maďarsko, 1985) nemá zdvojené pěšce ani jedna strana. Do očí ale bije rozdíl v položení figur : jestliže u bílého jsou aktivní, figury černého plní pouze obranné úkoly. Toho bílý využije a uskuteční průraz v nejzpevněnějším místě černé obrany. Nikoliv však pro to, aby přeměnil pěšce v dámu (jak v předcházejících ukázkách), ale pro to , aby ještě zvýšil aktivitu svých sil.

1.b4! ab (není lepší 1...cb 2.S:b6 S.a4 3.Va1!) **2.a5! ba** (v případě 2...Kd6 následuje 3.ab Kc6 4.S:c5!) **3.Va1 a4 4.S:c5 Kf7 5.S:b4 Se7** (černý může jen těžko projevít nějakou iniciativu, na 5...Vh5 odpoví bílý 6.Sc3 a 7-Vb1) **6.Sc3 Sd6 7.Vb1 a3** (ve snaze odlákat bílého od útoku, je špatné 7...Ke7 pro 8.Vb7 Kd8 9.Sa5) **8.Vb7 Kf6** (černý král nenalézá klid, v případě 8...Kf8

přijde 9.c5 S:c5 10.S:e5) **9.Vb6 Ke7 10.c5** (bylo možné i 10.S:e5 S:e5 11.Ve6 ,pokračování v partii je ale energičtější) **10...S:c5 11.Ve6 Kf8 12.V:e8 K:e8 13.Sg6**, a bílý zvítězil.

Nyní se podíváme na závěr partie **Lasker-Levenfiš** (Moskva , 1925)

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	+			+				+	(
7	t			+		P	K		'
6	+	k	+	p	+	p	+		&
5	p			+	P				%
4	R	+			+	P	P		\$
3	+								#
2	+								+
1	+								!
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

Při pohledu na pozici vzniká otázka : proč se bílý ještě nevzal? Vždyť po tahu Kc6-b5 se nutně černý pěšec promění v dámu. A jak tomu může bílý bránit ? Následující varianta ukazuje, že především v tento okamžik mohl docílit remízu.

1.f5!! (Průraz s cílem získat volného pěšce „h“)
1...ef 2.e6 fe 3.K:g6 Kb5 4.Va1 f4 5.h5 e5
 nic nedává 5...f3, po 6.Vf1 a4 7.V:f3 a3 8.Vf1 a2 9.Va1 Kc4 10.h6 Kb3 11.h7 Va8 12.Ve1 Kb2

13.Ve2 Kb3 14.Ve1 a bílý se zachrání)

6.Ve1 Kc4 7.V:e5 Kd3 8.h6 f3 9.h7 V:h7 10.K:h7 f2 11.Vf5 Ke3 12.Vf8a4 13.Ve8Kf3 14.Vf8 Kg2 15.Vg8 Kh3 16.Vf8 remíza

Bílý v partii provedl průraz o tah později, až po **1.Kf6**. Jak Lasker objasnil po partii, chtěl se instinktivně vyhnout skrytému šachu (po f7:e6). A právě to jedno tempo pak chybělo bílému k záchraně.

Podívejme se, jak partie proběhla : **1...Kb5 2.Va1 a4 3.f5 ef 4.e6 fe 5.K:g6 f4!6.h5 f3 7.h6 e5! 8.Ve1** (nebo 8.h7 V:h7 9.K:h7 e4 10.Vf1 a3 11.Kg6 a2 12.Kf5 e3! 13.Ke4 e2 s výhrou)**8...a3 9.V:e5 Kc4 Ve1 a2 11.h7 Va8!** (v případě 11...V:h7 12.K:h7 f2 13.Vf1 Kd3 14.Va1 vzniká remízová pozice) **12.Kg7 f2 13.Va1 Kb3 14.Vf1 a1D 15.V:a1 V:a1 16.h8D Vg1** . Bílý vzdal

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8		+		+		+		+	(
7	P		+		+		+		'
6	P	+		+	k	+	p	+	&
5	+		∟		+	p	+	p	%
4		+		+	♞		P		\$
3	+		+		+	P	P		#
2		+		+		+		+	"
1	+		+		+		+		!
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

Tato pozice je variantou z partie **Smyslov-Averbach** (20mistrovství SSSR)

Představuje velmi jemnou studii.

1.Kg5 Kf7 (na 1...S:f3 následuje 2.K:g6 Ke5 3.Se3 Ke6 4.Sf4 a černý ztratí pěšce)

2.f4!! Neočekávaný tah. Úkol bílého—prorvat se králem k pěšcům dámského křídla, a on dobrovolně zavírá svého krále na královském. Nic nedá 2.g4! hg! 3.fg fg! 4.K:g4 Ke6 5.Kg5 Se4! 6.a8D S:a8 7.K:g6 Kd7 8.h5 Kc7 a černý po odevzdání střelce za pěšce „h“ docílí remízu)

2...Se4! 3.Sf2 Kg7 4.g4!! (pěšcový průraz řady) **4...hg** (na 4...fg následuje 5.f5 gf 6.K:h5 Kf6 7.Sg3 Sf3 8.Kh6 Se4 9.h5 atd.)

5.h5!gh 6.a8D! S:a8 7.K:f5 Kf7 8.Kg5 Sf3 (jestliže 8..Ke7, pak 9.f5 Kd7 10.f6 Sd5 11.a7 atd.)

9.a7 Sa8 10.Sh4 Sf3! 11.f5 Kg7 12.Sg3 Kf7 13.Se5! Se4! (13...Kf8 14.Kf6 h4 15.Sd6 Kg8 16.Ke7) **14.K:h5! g3 15.S:g3 Kf6 16.Kg4! S:f5 17.Kf4** a pěšec „a“ dojde do dámy

Na dalším diagramu je pozice převzatá z knihy **G.Levenfiše** a **V.Smyslova** „Věžové koncovky“

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	R	+	+	+	+	(
7	+	+	+	k	+	'			
6	P	+	+	+	p	+	&		
5	+	+	+	p	+	p	%		
4	+	+		P		P	\$		
3	t	+	+		P		#		
2	+	+		K	+	"			
1	+	+	+	+	+	!			
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

Nehledě na daleko postouplého plus pěšce bílého může při přesné obraně docílit černý remízu, protože jeho věž zaujímá ideální pozici za pěšcem „a“

1.Ke2 Kg7 Hrubou chybou by bylo 1...V:g3 2.a7 Va3 3.Vh8,a černý ztrácí věž. Tuto metodu je nutné si pečlivě osvojit. Černý musí především postavit krále na g7.

2.Kd2 V:g3 3.Vb8 Va3 4.Vb7 Kf6 5.Vb6 (v případě 5.a7 Ke6! Se černý král zaktivizuje)

5...Kg7 6.Kc2. Jak se nyní bránit hrozbě přesunu krále na b7? Po 6...Va4 přijde 7.Kb3 a pěšec f4 se nedá udržet.

6...g5! Obětí pěšce si vytváří černý volného pěšce a tím i protišance.

7.fg f4 8.Kd2 f3 9.Vb7 Kg6 10.a7 Va2 11.Ke1 Kf5 12.Vf7 Kg6 13.V:f3 V:a7. Remíza.

Je zajímavé, že sice bílý mohl vyhrát ještě jednoho pěšce, ale ne partii : 19.Vf6 Kg7 20.Vh6 Va2 21.V:h5 Va6! A bílá věž se nedostane na svobodu.

Tuto stať bych uzavřel ukázkou složité koncovky z mojí partie s **Popovičem** (Nový Sad,1987)

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	+	+	v	+	(
7	p	+	k	+	p	+	'		
6	P	p	+	p	+	p	+	&	
5	+	P	p		P		P	%	
4	+	+		P		K	\$		
3	+		P		N	+	#		
2	+	+	+	+	+	"			
1	+	+	+	+	+	!			
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

Pozice bílých, kterými jsem hrál je příjemnější, neboť jezdec je jasně silnější než střelec. Jaký plán ale vybrat pro vítězství? Jezdcové manévry nic nedávají, protože hrozbu vzetí na b6 a f7 lehce vykryje černý král. Šanci (a pouze šanci) na úspěch může dát pouze pěšcový průraz. Proto...

1.f5! pochopitelně jsem nemohl propočítat veškeré následky průrazu, intuitivně jsem

ale odhadl, že prohru neriskují a v omezeném čase bude pro soupeře velmi těžké najít správné pokračování. Tento předpoklad se, jak uvidíme, plně vyplnil.

Černý má na výběr tři pokračování- 1)1...Se7, manévrujíc střelcem po polích e7 a d8. V tomto případě by se partie skončila dělbou bodu. 2)1...ef 2.Jd5 Kc8 3.c4 Kb8! (chybné je 3...g7 pro 4.Je7 a 5.Jc6) 4.e6! fe 5.Jf4 Sd6 6.J:g6 Kc8 7.Kh5 Kd7 8.Jh4 s dobrými šancemi na výhru, 3) třetí postup byl použit v partii.

1...gf 2.Jc4! Kc7 3.g6 fg 4.Kg5 f4? Tento tah je propočítán na postup 5.K:f4 Sh6! Černý pak zadržel bílého krále. Bílý má k dispozici ale silnější postup. Proto bylo lepší 4...Se7 5.K:g6 Sd8 s reálnými šancemi na remízu.

5.Jd2! Se7

(po 5...c4 nezahrají 6.K:g6 pro 6...Sb4! Ale 6.Kg4. Pak 6...Sb4 nevychází a pěšec c4 padne)

6.Kg6 Sh4 7.Jf3 Sf2 8.Kf7 Kd7 9.Kf6 Se3 10.Kg5.

Při analýze přerušené pozice jsem si vyjasnil, že posunout pěšce na c4 se bílému nevyplatí, protože pak se černému lépe brání pěšci dámského křídla.

10...Sc1 11.Kg4 Sb2 12.Jd2!! Sc1

Je chybné 12...S:c3 pro 13.Jc4 s následným bráním pěšce

f4 a průnikem bílého krále k pěšci e6.

13.Jc4! po partii se mě můj partner ptal, proč jsem se vyhnul tahu 13.Jb3 s dalším průnikem jezdce na c6? Problém je v tom, že varianta 13...Se3! 14.Ja5 ba 15.b6 c4! Vede k vítězství černého....

13...Kc7 14.Kf3 Kc8

15.Ke2! (hrozí převod do pěšcovky, která je vyhraná pro bílého díky možnému tempu c3-c4) **15..f3 16.K:f3 Sg5 17.Kg4 Sd8 18.h5 Kc7 19.Kg6 Kd7 20.Kg7!Ke8 21.Jd6 Kd7** (21...Ke7 22.Jc8) **22.Kf7 Sc7 23.Jc4 Sb8** (23.Sd8 24.Je3 Sc7 25.Jg4 a 26.Jf6) **24.Kf6 Sc7 25.Je3**

Černý vzdal.

Procvičení zvládnutí tohoto důležitého tématu si provedte na následujících diagramech :

Ve všech pozicích začíná bílý. V 1, 2, 3 vyhraje, v pozici 4 docílí remízu.

Nepospíchejte a řádně analyzujte.

M.Cejtlin, velmistř

1) 2 body

X A B C D E F G H Y
8 + + k + (
7 + + + p '
6 + K + p P p &
5 + + + P + %
4 + + + P + \$
3 + + + + #
2 + + + + "
1 + + + + !
x a b c d e f g h y

2) 3 body

X A B C D E F G H Y
8 k + + + + (
7 + p + p + '
6 + P + p + p + &
5 + + P P %
4 + + P + \$
3 p + + + #
2 K p + P + "
1 + + + + !
x a b c d e f g h y

3) 5 bodů

X A B C D E F G H Y
8 + + + + (
7 + p p + + p '
6 p p + p + &
5 + + P + + %
4 P P P + K + k + \$
3 + + + P #
2 + + + P "
1 + + + + !
x a b c d e f g h y

4) 5 bodů

X A B C D E F G H Y
8 + + + + k (
7 + p p + p p '
6 p + + p + &
5 + P + P + P %
4 K + P + + P + \$
3 + + p + r #
2 + + + + "
1 + + R + !
x a b c d e f g h y

5) Nyní se procvičte v analýze. Uvedená pozice vznikla ve střetnutí **Keres-Tajmanov** (19 mistrovství SSSR).

Keres v pozici na diagramu zahrál 17.c:d5. Dlouho se však ve svém propočtu zabýval variantou **17.J:d5 J:d5 18.cd Sf6!**.

V průběhu partie se domníval, že po 19.Dc2 S:b2 20.dc S:c1! 21.D:h7+ Kf8 jeho útok končí. Po partii pak analyzoval postup **19.dc V:e2 20.cb.**

Vaším úkolem je pomocí vlastní analýzy zjistit, k jakým závěrům mohl dospět. Aby Vaše úloha byla jednodušší, uvedu tahy, které velmistr Keres zkoumal.

Rozeberte tato čtyři pokračování : 1. **20...V:c1** ,
2. **20....Vce8** , 3. **20....Vb8** ,
4. **20...Vf8**

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	+	r	+	r	+	k	+	(
7	p	l	+	v	p	p	p	'	
6	p	n	+	n	+	&			
5	+	+	p	+	+	%			
4	+	P	+	w	+	\$			
3	+	N	+	N	+	#			
2	P	v	+	Q	P	P	P	"	
1	+	L	R	R	+	K	!		
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

*Mezi nekorunované krále v komentování šachových partií patří bezesporu legendární velmistr **David Bronštejn**. Jeho komentáře partií čtenáři vysvětlují a netrpí zbytečným balastem rádooby podrobných analýz.*

Vy sami se máte učit analýze při komentování vlastních partií - což je velmi důležité pro šachový růst - nebude tedy na škodu podívat se na způsob komentování na slovo vzatého odborníka. Samozřejmě, že teorie varianty je dnes někde jinde, pro nás je ale důležitá střední hra a koncovka.

Stahlberg **Boleslavskij**
Curych, 1953

1d2-d4	Jg8-f6
2.c2-c4	g7-g6
3.g2-g3	Sf8-g7
4.Sf1-g2	0-0
5Jb1-c3	d7-d6
6Jg1-f3	Jb8-d7
7.0-0	e7-e5
8.e2-e4	Vf8-e8
9.h2-h3	e5:d4
10.Jf3:d4	Jd7-c5
11Vf1-e1	a7-a5
12.Dd1-c2	...

X A B C D E F G H Y
 8 r + l ♔ r + k + (
 7 + p ♗ + p ♘ p '
 6 + ♜ ♝ ♞ ♟ + &
 5 ♞ ♝ + + %
 4 + ♞ ♟ + + \$
 3 + ♞ + ♟ ♠ #
 2 ♠ ♡ + ♠ ♢ + "
 1 ♠ ♡ ♢ ♣ !
 x a b c d e f g h y

Na přelomu 30-40let používali královskou indickou jen někteří naši mistři snažící se tím tak vyhnout pasivním a teorii prozkoumaným variantám dámského gambitu, za hranicemi (SSSR) toto zahájení skoro nikdo nehrál. Jako doklad mohu uvést, že v turnajovém zápase o světové prvenství 1948 se královská indická vyskytla pouze ve dvou partiích z padesáti. Zde, v Curychském turnaji každá třetí partie z těch, které byly zahájeny tahem d4 přešla do královské indické, přičemž zahraniční hráči ji používali častěji než naši.

Pozice na diagramu je z teorie dobře známá tah v partii - jeden z posledních objevů. Bílý chce vyvinout střelce na e3 až po pokrytí pěšce e4!

Je pravda, že jezdec na d4 nemá přechodně krytí a černý

může pomocí 12...Jf:e4 13.J:e4 S:d4 vyhrát centrálního pěšce, ale na tahu je pak bílý, který ovládá uzlové pole f6 : 14.Sg5 Dd7 15.Jf6+ S:f6 16.S:f6 a vymění tak černopolého střelce. Bez něj však veškeré královsko-indické výstavby ztrácejí smysl a plus pěšec pozici černého neulehčí. Vzácné případy dokázat opak skončily vesměs katastrofou pro černé. Proto se o pěšce e4 dnes již nikdo nestará

12.... a5-a4
13.Sc1-e3 c7-c6
14.Va1-d1 Jf6-d7

Královská indická je charakteristická tím, že se ostrý boj vede současně na všech frontách. Systém zvolený v partii zajišťuje bílému zachycení značného území ne jen v centru, ale i na král.křídle.

Je nutno ovšem varovat čtenáře, od povrchního dojmu, že další úkol bílého - přetvořit značnou prostorovou převahu v materiál - je lehká záležitost. Základ životaschopnosti král.indické spočívá totiž v tom, že ustoupivši v prostoru získá černý několik ne zcela zřejmých, ale významných detailů ke své výstavbě. Hlavní z nich - dvojice střelců, pevně usazený jezdec na c5, věž e8, kteří drží pod tlakem pěšce e4. Nesmíme opomenout pěšce. "Slabý" d6 jenom čeká na

příležitost postoupit na d5. Vážná role je dána pěšci „a“, který věčnou hrozbou postupu na a3 je vždy připraven narušit plány soupeře v dané oblasti a nutí bílého přemýšlet o obraně bodů c3 a c4.

Pakliže 12.Dc2 je poslední teoretický objev bílého, totéž platí o tahu černého 14...Jfd7. Dříve hráli 14...Da5 ,ale po 15.Sf4 musel černý Sg7 nebo Ve8 postavit na horší pozici. Nyní lze pěšce pokrýt tahem Jd7-e5.

15.f2-f4	Dd8-a5
16.Se3-f2	Jd7-b6
17.Sg2-f1	Sc8-d7
18.a2-a3	...

Stahlberg se rozhodl jednou pro vždy se zajistit před posunem pěšce na a3. Při tom sice ztratilo pole b3 pěšcovou ochranu, zato se upevnila pozice pěšce b2 a celého bílého uskupení na dámském křídle.

Další stádíe partie-přibližně do 30-tého tahu –představuje filigránskou práci mistrů vyšší třídy: sledujeme umělecké manévry obou stran, promrskávání slabých bodů, příprava průrazu e5 bílým a d5 nebo f5 černým a taktéž vzájemné bránění se možným průrazům.

18...	Va8-d8
19.Kg1-h2	Sd7-c8
20.Jc3-a2	Jb6-d7

21.Sf1-g2	Jd7-f6
22.Ja2-c3	Vd8-d7
23.Jd4-f3	Vd7-e7

Následující dva tahy soupeřů nejsou jednoduché: černý vytváří maximální tlak na pěšce e4, bílý se jej snaží odvléci hrozbou vzetí na d6.Při snaze o uskutečnění tohoto posledního úmyslu je velmi charakteristické,že hrdoost pozice bílého, centralizovaný jezdec d4 - nenachází pro sebe lepší místo než výchozí pole g1, neboť na jakémkoliv jiném poli zhoršuje souhru figur.

Zde, jak se domnívám mohu odkryt čtenáři tajemství pěšce d6 v královské indické. Tento pěšec se nalézá na otevřeném sloupci a je předhozen útokům, přesto se však jeví jako tvrdý oříšek - dostat se k němu není lehké. Zdálo by se, že není nic jednodušší než odskočit Jd4, problém však je v tom, že právě zde jej nutně bílý potřebuje - jeho úkolem je kontrola nad body b5,c6,e6,f5 a neutralizace Sg7. Pouze tehdy (a pokud vůbec) se dokáže bílý připravit k možným útokům protivníka - (a4-a3,Sc8-e6,f7-f5), může jezdec z centra odejít, tou dobou ale už černý přeskupí své řady. Jinak řečeno : pěšec „d6“ se již neukazuje tak slabým. A právě pro zdánlivou slabinu na d6 byla královská indická chápána jako „druhořadá“.

Současné metody rozehrávání zahájení vyžadují konkrétní přípravy k tomuto typu problémů a především k zdánlivým slabinám.

24.Jf3-g1 ...

Během pěti tahu se jezdec navrátil zpět, aby pomohl pěšci e4 přejít hraniční čáru. Byla možnost posunout pěšce ihned. Při tom se ale ztrácela kontrola nad bodem f5, kam by se ihned umístil černý střelec. Po 24.e5 Sf5 by se musel bílý připravit na oběť dámy, berouc pěšcem jezdcu f6. To by sice vedlo k vítězství, ale jednoduché 24...de dávalo černému výbornou hru

Bílý by nyní sice mohl vzít pěšce a4, zaplatil by jej však příliš draho-černopolým střelcem, bez kterého nemůže vést plnohodnotnou hru.

Svým 24-tým tahem se Boleslavskij vynutí vzetí dlouho již obléhaného pěšce věží, ale po 25...Jb6 vtrhne jezdec na c4. Stahlberg přijímá zřejmě nejlepší řešení : než vezme d6 vymění černopolé střelce.

24...	Jf6-d7
25.Sf2-d4	Jd7-b6
26.Sd4:g7	Kg8:g7
27.Vd1:d6	Jb6:c4
28.Vd6-d1	Sc8-e6

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	+		+	r	+		+		(
7	+	p	+		t	p	+	p	'
6	+	p	+	l	+	p	+		&
5	w	s		+		+			%
4	p	+	n	+	P	P		+	\$
3	P		N		+	P	P		#
2	P	Q	+		+	L	K		"
1	+		+	R	R		N		!
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

I když se vnější kontury pozice nezměnily, jedna důležitá událost se stala - na odpočinek odešli střelci c1 a f8, pěšci c4 a d6.

Zmizení černopolých střelců z desky vyžaduje na protihráčích korektury jejich plánů Černý tak například především musí vyřešit, jak se chránit na dlouhé diagonále a taktéž před možným posunem bílého pěšce na f6 a dámy na h6. Pro vyřešení takovéto seriozní nepříjemnosti je poslední Boleslavského tah velmi vhodný: střelec se připravuje k činnosti po diagonále a2-g8 a pěšec f7 postoupí na f6, kde bude chránit krále před napadením z dlouhé diagonály. Na místo pěšce přijde střelec.

Bílý na druhé straně usiluje zjistit na kolik by přišlo prorazit novou obranou linií. Tento úkol

musí vyřešit za každou cenu - jinak by iniciativa přešla k protivníkovi. Pak by se nepatrné slabiny v pozici bílého (pole b3, vzdání se pěšcové kontroly nad poli d3,e3,f3, pasivní role Sg2) mohou stát předzvěstí různých kombinací.

29.Dc2-f2 f7-f6
30.Jg1-f3 Se6-f7
31.e4-e5 ...

Oběť ve Stahlbergově duchu - skvělého taktika a mistra ve vedení útoku na krále. Věnovat bod e5 bílému nelze - pěšec musí být zničen, při tom však padá pěšec f6, otvírá se linie „f“ a černý král se nachází v nebezpečném postavení.

31.... f6:e5
32.Jf3:e5 Jc4:e5
33.Ve1:e5 Ve7:e5
34.f4:e5 Ve8:e5

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	+	+	+	+					(
7	+	p	+		+	l	♞	p	'
6	+	p	+		+	p	+		&
5	♙	♞	t		+				%
4	p	+		+		+			\$
3	♞	♞		+		♞	♞		#
2	♞		+		♙	L	♞		"
1	+		+	R	+		+		!
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

35.Vd1-f1 Ve5-f5?!

Nehledě na silný nedostatek času, se v zápalu boje Boleslavskij odvrací od nevyhnutelné remízy, kterou mohl docílit přesnějším tahem 35...Dc7, bránícím oběma hrozbám — 36.D:f7 i 36.Df6+

Naděje uplatnit plus pěšce při odkrytém postavení krále je klamná. I pokud by dokázal černý odrazit útok, má bílý vždy věčný šach.

36.Df2-d4+

Část úkolu je splněna -dáma se verval na dlouhou diagonálu.

36. Kg7-g8
37.Vf1:f5 g6:f5
38.Dd4-e5

Soudě z následujících dvou tahů, černý naprosto přehlédl tento skromný tah. Jeho postavení je nyní velmi těžké.

37. Da5-b6!

Vazbu jezdce je nutno okamžitě zlikvidovat. Hrozilo nejen 39.D:f5, ale i 39.g4 a na 39.fg přijde 40.Je4. Přechodným přemístěním dámy na b6 se černému podaří vyhnout hlavní hrozbě.

Nedobře by mohla skončit snaha udržet pěšce f5 tahem 38...Sg6, protože mimo 39.g4 může bílý využít nový motiv vazby a zahnat takřka forsírovaně krále do matové sítě : 39.Sf1 Db6 40.Sc4+ Kf8 41.Df6+ Ke8 42.Jd5. Do takové varianty nelze v časovce jít.

Nyní bílý ustanoví materiální rovnováhu, přičemž postavení černého krále je velmi nebezpečné.

39.De5:f5 Sf7-g6
40.Df5-e5 Jc5-d3

Kontrolním tahem připomíná protivníkovi, že i v jeho táboře jsou objekty pro napadení. Černá dáma je připravena vzít na b2, nebo při příznivé situaci vtrhnout na f2 s hrozbou Jd3-e1.

X	A	B	C	D	E	F	G	H	Y
8	+	+	+	K	+	(
7	+	p	+	+	+	p	'		
6	♙	p	+	+	l	+	&		
5	+	+	♚	+	%				
4	p	+	+	+	+	\$			
3	P	N	n	+	P	P	#		
2	P	+	+	L	K	"			
1	+	+	+	+	!				
x	a	b	c	d	e	f	g	h	y

41. De5-e6+ Kg8-g7?

Tento tah černý pečtil a předal rozhodčímu. Stahlberg jej pochopitelně nemohl znát a musel analyzovat možné odpovědi černého - 41...Kg7 a 41...Sf7.

42.De6-e7+

Odkládajíc partii počítal Boleslavskij i s možností 42.Jd5, ale předpokládal, že po 42...D:b2 má bílý maximálně věčný šach. Silný tah v partii ale mění situaci.

Ustoupit na g8 nelze, protože stejně následuje 43.Jd5. Je nutno krýt se střelcem, jezdec pak ale získává možnost prorvat se přes e4 na d6. Proto místo 41...Kg7 bylo nutné 41...Sf7. Bílý mohl objevit věčný šach, nebo vyhrát pěšce a4 tahem 42.Dg4+, vtržení bílé dámy na f2 ale plně kompenzovalo ztrátu.

Nejpravděpodobnějším výsledkem by byla remíza. Tak skončí partie i nyní, ale po překonání nových potíží

41. Sg6-f7
43.Jc3-e4 Db6:b2
44.Je4-d6 Db2-f2
45.Jd6-e8+

Zdaleka ne všechny očividné tahy bývají správné.....

45. Kg7-g8
46.Je8-f6+ Kg8-g7
47.Jf6-h5+ Kg7-g6
48.g3-g4 Jd3-c5

Remíza na návrh Stahlberga.
Pokus ukončit partii matovou kombinací s obětí dámy : 49.h4 h6? 50.D:c5!! D:c5 51.Se4+ byla odražena tahem 49...Je6
Nevyhrávalo h4 ani v 48-mém tahu. Černý odpoví 48...h6 a

po 49.De4+ K:h5 50.Kh3 (se zdánlivě neodrazitelnou hrozbou matu tahem g4)
nečekaným protiúderem 50...Jf4+ likvidoval hrozby.

V 45-tém tahu ale **postup h4** - místo Jd6-e8+ vedl k vítězství.

© Z časopisu Šachmaty 7/88 a knihy Turnaj kandidátů 1953 D.Bronštejna
Přeložil a upravil Dr.J.Brom.